

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Збірник наукових праць
(За матеріалами X Всеукраїнської науково-
теоретичної конференції
від 15 травня 2025 року)

Житомир – 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Кафедра філософії та політології

**ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. І. ПИРОГОВА**

Кафедра філософії та суспільних наук

**РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
*Кафедра філософії***

**ІНСТИТУТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ АКАДЕМІЇ «ІГНАТІАНУМ»
(м. Краків, Республіка Польща)**

Кафедра філософії культури та релігієзнавства

**ЖИТОМИРСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ**

СОЦІОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ

Житомирське відділення

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ

Житомирське відділення

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

*Збірник наукових праць
(За матеріалами X Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції
від 15 травня 2025 року)*

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського
державного університету імені Івана Франка,
протокол № 11 від 30 травня 2025 р.*

Редакційна колегія:

*Кобетяк А. Р., доктор політичних наук, доцент;
Ковтун Н. М., доктор філософських наук, професор;
Козловець М. А., доктор філософських наук, професор;
Соколовський О. Л., доктор філософських наук, професор;
Горохова Л. В., кандидат філософських наук, доцент;
Заглада В. М., кандидат філософських наук, доцент.*

Рецензенти:

Предко Олена, доктор філософських наук, професор, професор кафедри релігієзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Сидорук Тетяна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія»;
Вітюк Ірина, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри журналістики та філософських студій Державного університету «Житомирська політехніка».

А 43 Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики
сьогодення: зб. наук. праць / за ред. А. Р. Кобетяка та ін. Житомир :
Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2025. 192 с.

У збірнику вміщено статті та тези доповідей учасників Х Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Актуальні проблеми філософії і науки: виклики сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на фундаментальних проблемах сучасної філософії та науки, екзистенційних викликах для буттєвості людини в умовах війни, проблемах релігійних трансформацій і безпеки у сфері релігійних відносин в Україні та на міжнародній арені, аналітиці суспільно-політичних процесів в умовах глобальних і регіональних конфліктів, актуальних соціогуманітарних проблемах сучасності, проблемах освітньої і виховної діяльності в ситуації соціальної невизначеності, на гуманітарних аспектах розвитку культури.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, студентам, усім зацікавленим філософськими дослідженнями проблем сучасної цивілізації.

ЗМІСТ

1. ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКА КЛАСИКА: РЕЦЕПЦІЙ ТА СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Козловець М.

Масова некомпетентність як соціальне явище..... 9-13

Білик Я.

Парадокси філософії Альберта Камю..... 13-14

Гольд О., Васалатій М.

Філософські аспекти мультикультуралізму у збереженні культурної спадщини в сучасній Україні..... 15-17

Вітюк І.

Есхатологічні ідеї в античній філософії..... 17-19

Макаров З.

Чи був у філософії акціологічний поворот?..... 20-22

Ярунчик А.

Філософсько-логічні настанови Петра Лодія..... 22-24

Кузнєцов В.

Мережевий суб'єкт як соціальна істота..... 25-26

Ратушняк І.

Відображення морально-етичних особливостей українського суспільства початку ХХ ст. у спогадах Модеста Левицького «Казенні діти»..... 26-28

Амма А.

Природа інформаційного суспільства в інтерпритації Елвіна Тофлера..... 28-29

Янішевський О.

Тероризм як відхід від істинного імаму: герменевтичний аналіз імперативу любові до ближнього в ісламі..... 29-32

Сятиня В.

Феномен французького Просвітництва..... 32-34

2. ЛЮДСЬКЕ БУТТЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНЗИТИВНОСТІ. ВИПРОБУВАННЯ ВІЙНОЮ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Панчук І.

Цивілізаційний вибір: специфіка українських реалій..... 35-36

Утюж І.

Суспільство втоми: нові смисли існування людини в умовах соціальної сингулярності..... 37-38

Кобетяк А., Лук'янюк А.	
Євроінтеграційні процеси в Україні: стан, тенденції, перспективи.....	38-40
Трухманова С., Федорченко М.	
Пияцтво як соціальна проблема у повоєнний час (20-ті роки ХХ ст.).....	40-43
Огороднійчук Ю.	
Феномен відчуження в умовах глобалізації.....	44-47
Чаплінський Р.	
Людина у віртуальному просторі.....	47-48

3. АНАЛІТИКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Требін М.	
Міжнародні конфлікти та їх врегулювання.....	49-51
Кобетяк А., Горецький А.	
Вплив дезінформації на результати виборів у демократичних країнах.....	51-54
Ковтун Н., Красільнікова А.	
Феномен воєнного мародерства у контексті культурно-цивілізаційної деградації.....	54-56
Кобетяк А., Хорунжий О.	
Постправа і технології як загроза демократії: трансформації політики в епоху постіндустріалізму.....	56-57
Кобетяк А., Попадейкін Д.	
Політичне життя та реклама в Інтернеті.....	58-60
Кобетяк А., Рокитенець.	
Мемі, ТікТок і політика: як працює нова мова політичної комунікації.....	60-62
Заглада В.	
Розвиток «інформаційної» економіки у контексті забезпечення економічних і соціально-політичних потреб суспільства.....	62-66
Невинна Г., Боярин О.	
Економічні відносини Великої Британії та України: виклики в умовах російсько-української війни.....	66-68
Горохова Л., Корнійчук Н.	
Миротворча діяльність ООН в Україні.....	68-71
Заглада В., Грабчук А.	
Реакція міжнародних організацій на окупацію Криму та війну на сході України у 2014 році.....	71-74
Павлов В.	
Майбутнє у світлі викликів сьогодення.....	74-76
Заглада В., Рябчук В.	
Історико-культурні та ідеологічні фактори впливу на зовнішню політику України.....	76-78

Заглада В., Токарчук М.

Вплив реформи децентралізації на суспільно-політичний устрій України..... 78-80

Бобело В.

Демократичний транзит в Україні: проблеми і виклики сучасності..... 80-82

Дрозд Б.

Трансформація суспільної думки в Україні в умовах російсько-української війни..... 83-85

Горбунов Р.

Інструментарій міжнародного права та політичного врегулювання у подоланні глобальних і локальних конфліктів..... 85-88

Дроботько Т.

Справедливість і право: філософський аналіз механізмів врегулювання міжнародних конфліктів..... 88-90

Назарчук Л.

Публічне управління цивільним захистом на територіальному рівні..... 91-94

4. РЕЛІГІЯ І ЦЕРКВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ. ЕТНОРЕЛІГІЙНА ТА ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА СИТУАЦІЯ І ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ТА ЄС

Соколовський О.

Інституційне становлення та сакральна інфраструктура Римокатолицької церкви в Житомирському регіоні..... 95-98

Кобетяк А.

Політичні детермінанти релігійної толерантності в Україні..... 98-101

Ставрояні С.

Проблема самоідентифікації людини в сучасному світі: релігійний аспект..... 101-103

Шамсутдинова-Лебедюк Т.

Релігія як інструмент національної ідентичності в посткомуністичній Європі: між спадщиною та політикою..... 104-106

Дятлов В.

Досвід охорони та популяризації Гнилецьких печер як унікальної релігійної пам'ятки київських околиць за радянської доби..... 106-108

Шпакович В.

Вплив соціальних викликів на антропологічний дискурс православ'я..... 108-111

Заєць Д.

Релігійна свідомість в епоху глобальних викликів..... 112-114

Кошелевський В.

Релігійні конфлікти в соціокультурному просторі..... 114-116

Мошковський М.

Етнонаціональна сфера сучасної України: політико-правовий вимір..... 117-121

Ситайло Ю.

Православ'я і Візантизм: спадкоємність, трансформація, суперечності... 121-124

Білоцький Ф.

Релігійна мотивація полігамії в ісламі..... 124-128

Зубкова М.

Роль протестантизму в освітньому і культурному житті України..... 128-131

Маркевич В.

Паломництво в часи війни як форма екзистенційного пошуку: між страхом і трансценденцією..... 131-134

Палій В.

Роль Інтернету в релігійній комунікації католицьких церков в Україні... 134-136

5. АКТУАЛЬНІ СОЦІОГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ: ОСВІТА, КУЛЬТУРА ТА ГУМАНІТАРНА БЕЗПЕКА

Вергелес К., Куліш П., Беднарчик Т., Калач Д.

Сучасна філософія освіти: виклики та перспективи..... 137-141

Ковтун Н.

Свобода наукового пізнання як соціогуманітарна проблема сучасності.. 141-142

Довгань А.

Моралістика як засіб переконування в навчально-освітньому процесі.... 143-145

Кобетяк А., Войцехівська К.

Парадокс прогресу: розвиток науки і щастя людини..... 145-146

Козловець М., Олійник Р.

Субкультура квадроберів: сутність і форми прояву..... 147-149

Кобетяк А, Зінченко Є.

Жінки на ринку праці: український аспект та європейський досвід..... 150-155

Романюк Р., Соколовська М.

Біотичне різноманіття Житомирського обласного краєзнавчого музею... 155-158

Кукуре С.

Світоглядні аспекти патріотичного виховання латвійської молоді: виклики сьогодення..... 158-159

Мельничук М., Усік В.

Електронний спорт (кіберспорт): індустрія метамодерну..... 159-162

Апанащенко В.

Ціннісні орієнтири журналістської освіти в умовах війни: біблійна етика як основа виховної діяльності..... 162-164

Клименко А.

Інститут сім'ї в Україні: футурологічний проноз..... 164-167

Кочетов Л.

Трансформація морально-правової культури в контексті глобалізаційних процесів..... 168-170

Поліщук Д.

Запровадження безумовного базового доходу в Україні у контексті соціогуманітарних проблем сучасності..... 170-172

**КРУГЛИЙ СТІЛ:
РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У НАЦІОНАЛЬНІЙ
ТА МІЖНАРОДНІЙ БЗПЕЦІ**

Бокоч В.

Трансформація державно-конфесійних відносин та виклики духовної безпеки в умовах російсько-української війни..... 173-175

Красота І.

Релігійний фактор у забезпеченні національної безпеки України: виклики та протидія..... 176-179

Максимчук О.

Релігійна ідентичність українців в умовах повномасштабної війни: соціологічний аналіз..... 179-182

Дорош А.

Вплив державних інститутів на формування незалежної церкви в Україні..... 183-185

Кобетяк Т.

Єдина Помісна церква як гарант духовної єдності та національної безпеки України..... 186-188

Шевчук А.

Постправда як засіб політичної маніпуляції в умовах інформаційної війни: український контекст 188-190

2. ЛЮДСЬКЕ БУТТЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНЗИТИВНОСТІ. ВИПРОБУВАННЯ ВІЙНОЮ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Ірина Панчук,

доктор філософських наук, професор,
Рівненський державний гуманітарний університет

ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИБІР: СПЕЦИФІКА УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ

Тема цивілізаційного вибору є як ніколи вчасною та актуальною на тлі трагічних подій російсько-української війни та численних дискусій стосовно ролі і місця України у світі, де поза сумнівом, відбувається конструювання нового світопорядку, а нинішній – гібридний означається як «онкологія людства» або «онкологія людяності». На думку українських вчених гібридний світовий порядок/світовий безлад чи безпорядок – це сценарій світоустрою, в якому одні країни чітко визначають своє право бути суб'єктами і режисерами геополітики, тоді як іншим відводиться беззаперечна роль статистів, що використовуються для впливу на суб'єктів-конкурентів. При цьому статистам навіюється, що вони і є справжніми режисерами своєї долі. Світові події за таких обставин скеровуються чітко окресленою групою, які постають у ролі режисерів, що сповідують різні підходи та по-різному бачать конституювання нового світового порядку [1].

Перспективи євроантлантичного вибору, які в Україні розглядаються як панацея від негараздів та є бажаними безпековими гарантіями, стають дедалі невизначенішими. Під таким оглядом, проаналізуємо найбільш важливі глобальні виклики, що ускладнюють, але водночас і актуалізують цивілізаційний вибір України, який постає парадигмою і стратегією реалізації власного розвитку. Саме наявність стратегій розвитку, які не залежать від зміни політичних еліт, і робить країну суб'єктом геополітики. Цивілізаційний вибір лише геополітичного місця у світі з необхідністю перетворює країну на об'єкт геополітики та призводить до втрати суверенітету.

По-перше, це – неототалітарний виклик (форма авторитаризму, яка при збереженні фасадної легітимності здійснює контроль над суспільством через маніпуляцію інформацією, обмеження свободи слова, тиску на опозицію. Важливо усвідомити, що цей виклик є одночасно і породженням воєнних загроза і сам породжує їх; є результатом зіткнення культур і цивілізацій в умовах економічної й політичної глобалізації. Це тоталітаризм епохи

соціальних мереж та інформаційних війн. На відміну від посттоталітаризму, неототалітаризм здатний задіяти ресурси інформаційно-мережевого суспільства, це тоталітаризм у якому пряма пропаганда доповнюється технологіями ідеологічно заангажованих модерацій стихійних дискусій [].

По-друге, це виклик гендерних інновацій. Це виклик породжений конституалізацією гендерної рівності та свободою вибору гендерної й сексуальної ідентичності.

По-третє, це виклик трансгуманізму – філософського та інтелектуального руху, що пропагує застосування науки і технологій для вдосконалення людських можливостей і подолання обмежень людського тіла й розуму. Він пов'язаний з бажанням сучасної людини здобути владу над соціальними та особистісними процесами за допомогою інформаційних технологій, а також трансформувати свою тілесність біо- та нанотехнологіями.

По-четверте, виклики під впливом штучного інтелекту (ШІ), що зумовлено його здатністю прискорювати інновації, змінювати економічні процеси, впливати на способи взаємодії людей із технологіями та відкривати нові перспективи для розвитку людства. Важливо підкреслити те, що протягом останніх років відбувається безпрецедентне впровадження ШІ у ключові сфери суспільного життя, що суттєво змінює глобальну безпеку, економіку, наукову сферу тощо.

Відповіддю на нові глобальні виклики, які водночас постають і викликами людській природі, має стати цивілізаційний проект України – стратегія, що передбачає гідну реалізацію, в процесі якої культурна самобутність поєднується з цивілізаційним поступом. Відтак створення цивілізаційного проекту постає втіленням глобального цивілізаційного вибору. Відповідальність за останній лягає не лише на офіційну владу, державних та громадських діячів, але й у цілому на суспільство яке, або підтримує, чи за мовчазної згоди, усувається від вибору свого майбутнього. Слід зауважити, що реалізація цивілізаційного проекту України полягає у системному діалозі з тими міжнародними партнерами, які сприймають як фундаментальну цінність свободу та гідність людини.

Література

1. Хамітов Н. Філософія цивілізаційного проекту України: людина та її гідна самореалізація як мета і умова поступу. URL:https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/hamitov_filosofia.pdf (дата звернення: 03.03.2025).

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

Збірник матеріалів
X Всеукраїнської науково-теоретичної конференції
(15 травня 2025 року, м. Житомир)

Відповідальний за випуск: доктор політичних наук, доцент
Андрій Кобетяк

Технічний редактор та комп'ютерна верстка:
лаборант кафедри філософії та політології
Софія Тишкевич

Надруковано з оригінал-макетів авторів

Друк та палітурні роботи ФОП О. О. Євенок
м. Житомир, вул. Мала Бердичівська, 17А
Тел. 063 101 22 33, E-mail: printinzt@gmail.com

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції України
серія ДК № 3544 від 05.08.2009 р.

Підписано до друку 30.05.2025 р.
Формат 60х84/16. Ум. друк. арк.10.5. Папір офсетний.
Наклад 100. Зам. № 315.